

TÜKETİCİ KREDİSİ SÖZLEŞMELERİNİN İNGİLİZ HUKUKUNDAKİ TANIMINA VE KAPSAMINA CCA 1974 ÜZERİNDEN GENEL BİR BAKIŞ

A GENERAL OVERVIEW OF THE DEFINITION AND SCOPE OF CONSUMER CREDIT AGREEMENTS IN ENGLISH LAW VIA CCA 1974

Erman EKİNGEN*

[10.21492/inuhfd.1087194](https://doi.org/10.21492/inuhfd.1087194)

Makale Bilgi

Gönderi: 13/03/2022
Kabul : 10/06/2022

Anahtar Kelimeler

Tüketici Kredisi Sözleşmeleri, Tüketici Kredisi, Tüketicinin Korunması, İngiliz Hukuku, CCA 1974.

Article Info

Received: 13/03/2022
Accepted: 10/06/2022

Keywords

Consumer Credit Agreements, Consumer Credit, Consumer Protection, English Law, CCA 1974.

Özet

İkinci Dünya Savaşı sonrasında dünya üzerinde tüketim oranında büyük bir artış meydana gelmiştir. İnsanların sürekli bir şeyler tüketmeye odaklanması, bazı durumlarda yeterli finansal güce sahip olamamaları ile sekteye uğramaya başlamıştır. Bu noktada insanlar ihtiyaçlarını gidermek için farklı finansal destekler aramışlardır. Buna bağlı olarak nakit para ve diğer finansal ödünç yollarını içerecek şekilde krediler için sözleşmeler yapılmaya başlanmıştır. Bilgi ve deneyimleri kredi veren ile karşılaştırılmayacak düzeyde olan, kendi kişisel ihtiyaçları için sözleşme ilişkisi içerisine girmeye çalışan kredi alan konumundaki tüketiciler, tüketici kredisi sözleşmelerinde kredi veren karşısındaki konumlarının güçlendirilmesi adına hukuk eliyle korunmaya ihtiyaç duymaktadırlar. Tüketici kredisi sözleşmeleri kapsamında tüketicilere kanun ile koruma sağlayan ilk hukuk sistemlerinden biri İngiliz Hukuku olmuştur. İngiliz Hukunda yer alan düzenlemelerin bu alanda ortaya konan ilk örneklerden olması nedeniyle, bu çalışma tüketici kredisi sözleşmelerinin İngiliz Hukukundaki genel tanımını ve kapsamını açıklamayı ve buna bağlı olarak Türk Hukuku uygulaması ile genel bir değerlendirme yaparak iki hukuk sisteminde tüketici kredisi sözleşmeleri kapsamında tüketicinin korunması amacını tartışmayı amaçlamaktadır.

Abstract

After World War II, a massive increase in global consumption has taken place in the world. People's constant focus on consuming something has begun to be interrupted in some cases by their inability to have sufficient financial strength. At this point, people have sought different financial supports to meet their needs. Thus, contracts have been started to be made for credits, which include cash and other financial lending methods. Consumers who seek to engage in a contractual relationship for their personal needs and who are borrowers of the agreement need to be protected by law in order to strengthen their position against creditors, who have more knowledge and experience than consumers within consumer credit agreements. English Law was one of the first legal systems that secured this state of protection by law. Since it is one of the first regulations in this field, this study aims to explain the general definition and scope of consumer credit agreements in English Law, and accordingly, to discuss the aim of consumer protection in consumer credit agreements by making a general assessment based on the approach of Turkish Law in this field.

 Bu eser [Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) ile lisanslanmıştır.

Öğretim Görevlisi Dr., Çukurova Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Avrupa Birliği Hukuku Anabilim Dalı.

Atıf Şekli | Cite As: EKİNGEN Erman, "Tüketici Kredisi Sözleşmelerinin İngiliz Hukukundaki Tanımına ve Kapsamına CCA 1974 Üzerinden Genel Bir Bakış", İnÜHFD, 13(1), 2022, s.221-236.

İntihal | Plagiarism: Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. | This article has been controlled via a plagiarism software and reviewed by at least two blind referees.

EXTENDED SUMMARY

One of the most important actors of today, both in terms of countries' own economies and the world economy, is individuals who shop for their own personal wishes and needs. These people, who engage in financial transactions for their personal interests, are considered as consumers within the scope of general law principles, and in most cases, they enter into these transactions only based on their own research and experience. When the consumers sign financial contracts or they are a side of any type of economic relationship, the other side of these relationships is sellers or service providers who are much more knowledgeable and experienced in commercial matters than they are. It is evident that consumers need to be protected against the abuse of power and information imbalances that may occur during their relationships with these more experienced trade actors. For this reason, various protection mechanisms are put forward in many different legal systems to protect these consumers against any potential harm they will face within the transactions that they are a party to or that will directly affect them.

In addition to the general protection mechanisms that will cover many transactions for consumers, there are also areas in which sector-specific regulation is necessary. One of the most important of these is consumer credit agreements. It is a fact accepted by the many different law systems that the consumers are the more vulnerable side of these contracts due to the natural result arising from the relationship between the parties of the consumer credit agreements, and they need to be protected by the law within this contractual relationship.

English Law is one of the first legal systems that realizes this need for protection for consumers, works on this issue and puts forward a legal regulation regarding consumer credit agreements. With the Consumer Credit Act 1974 (CCA 1974), it has set a great example for other legal systems in order to create consumer credit agreements in a way that protects the consumer by introducing a very broad regulation regarding this area. In addition, the changes and additions made to the CCA 1974 text in the last few years are also very important in terms of understanding what new needs have arisen as a result of the developments in consumer credit agreements. For this reason, examining this existing regulation is an essential resource in terms of both understanding how consumer credit agreements are handled in other countries and discussing how protective the position and scope of consumer credit agreements are in Turkish Law. That's why this study attempts to determine the general approach of English Law to these contracts by explaining what the scope of consumer credit agreements is and how they are defined in English Law.

CCA 1974 includes quite comprehensive rules that will find solutions to many problems that may arise within consumer loan agreements. It includes regulations in many areas such as licensing of credit ad hire businesses, credit advertising, form, content and control of consumer credit agreements, problems that may arise during the implementation of consumer credit agreements, and application to a judicial remedy where necessary.

For Turkish Law, Consumer Protection Law No. 6502 (TKHK) acts as the primary source regarding consumer protection issues in consumer credit agreements. Although TKHK is not a law directly related to consumer credit agreements, it contains many important regulations regarding the basic application of consumer credit agreements within the scope of Turkish Law.

The concept of consumer credit refers to the money given in cash and other potential ways of financial borrowings that may arise within the scope of consumer credit agreements in both English and Turkish Law. However, this inference has not been put forward as a clear definition in Turkish Law. This situation causes a different concept of credit, which is reached in every related legal case in which the concept of credit is used in Turkish Law. In order to eliminate this existing confusion, it may be preferred to determine a basic credit concept or to define the credit concept specific to each legal case in the relevant regulation.

Both countries' practices include regulations that emphasize the importance of consumer credit agreements and comply with EU directives. However, while these practices were introduced in English Law in 1974, the Consumer Protection Law entered into force in 2014 within the scope of Turkish Law. English Law has brought such a concept into a discussion at a very early date compared to the other countries in the world and has enacted a regulation with a very protective and inclusive content. However, this situation has created some problems for English Law over time. After the CCA was published in 1974, both human life and all kinds of relationships in the societies were changed because of technology and the internet, and this situation resulted in a challenge for CCA 1974. For this reason, CCA 1974 has to be in a constant state of change in order to both catch up with the requirements of the era and include regulations in accordance with EU directives. TKHK, on the other hand, can keep up with the current situation at this point. The problematic issue for TKHK is that it contains a more general regulation for consumer loan agreements than the CCA 1974. It is clear that TKHK provides an excellent service to the protection of the consumer in this concept, but it is an undeniable fact that it includes areas that need improvement and needs to be considered more broadly.

I. GİRİŞ

Sanayi devrimi sonrasında artmaya başlayan üretim ve buna bağlı tüketim, İkinci Dünya Savaşı sonrasında en üst noktaya ulaşmıştır. Üretilen mallar ve sunulan hizmetler herkese açıkken, bunları satın alacak ya da bunlardan yararlanacak olan kişilerin alım gücü eşit değildir. Herkes ihtiyaç duyduğu ya da sadece istediği bir mal ya da hizmete hemen ulaşamayabilmektedir ve bu durum toplumları yeni bir sorunun varlığı ile tanıştırmıştır¹.

Kişiler bazen sadece hayat standartlarını yükseltmek, bazen gerçekten hayati önem taşıyan ihtiyaçlarını karşılamak gibi birbirinden farklı nedenlerle kendi maddi sınırlarından ötesine geçmeye ihtiyaç duymuşlardır ve buna bağlı olarak yeni finansman arayışlarına girmişlerdir². Ortaya çıkan bu arayış içerisinde maddi gücü diğerlerinden daha iyi olan insanların finansman desteği duyan insanlarla sözleşmesel ilişki içerisine girmeleri başta durumu çözüyormuş gibi görünse de bu ilişki, kişilerarası bir sözleşmeden daha ciddi bir platforma ihtiyaç duymuştur. Bu nedenle sanayi devrimi sonrasında en yeni ve önemli aktörlerinden olan bankalar devreye girmeye başlamıştır. Bankalar hem büyüme eğiliminde olan ancak yeterli finansmanı sağlayamayan girişimlere hem de kendi kişisel ihtiyaçları için finansman arayışında olan tüketicilere finansman desteği sağlamaya başlamış ve böylece çalışmanın temel konusunu oluşturan tüketici kredisi sözleşmeleri hayatımıza girmiş ve önemli bir konuma yerleşmeye başlamıştır. Tüketici kredisi sözleşmeleri sadece bankalar eliyle ortaya konması zorunlu olan bir uygulama olmayıp benzer şekilde belirli taraflarca finansman sağlayacak herhangi bir ilişki bu kapsamda kabul edilebilmektedir, ancak bu kavram büyük ölçüde bankalar ile bağdaştırılmaktadır³.

Bu çalışmada, temel olarak tüketici kredisi sözleşmelerini hukuki bir mesele haline getirip üzerine düzenleme yapan ilk hukuk sistemlerinden biri olan İngiliz Hukukunun bu kavrama nasıl yaklaştığının ve bu alanda nasıl bir düzenleme ortaya koyduğunun ayrıntılı olarak açıklanması amaçlanmaktadır. Bu amaç ile öncelikle İngiliz Hukukunda tüketici kredi sözleşmelerinin genel tarihi gelişimi anlatılacak ve sonrasında tüketici kredisi sözleşmelerine ilişkin temel düzenleme metni olan Consumer Credit Act 1974 (CCA 1974)'in yaklaşımı ortaya konacaktır. Bu açıklamalar ve tartışmalar sonrasında tüketici kredisi sözleşmelerine ilişkin olarak Türk Hukuku uygulamasının genel hatları belirtilip tüketici kredisi sözleşmelerine ilişkin iki hukuk sistemi arasında temel bir karşılaştırma ile çalışma sonuca kavuşturulacaktır.

II. TÜKETİCİ KREDİSİ SÖZLEŞMELERİNİN GENEL TANIMI

Tüketici kredisi sözleşmeleri hem geniş uygulanma alanı hem de ekonomiye olan etkisi nedeniyle her ülke hukukunda önemli bir yere sahiptir. Var olan bu etkisi nedeniyle birçok ülke hukuku içerisinde doğrudan tüketici kredisi sözleşmeleriyle ilgili olarak hukuki düzenlemeler mevcuttur ve birçoğunda tüketici kredisi sözleşmelerine ilişkin olarak genel bir tanımlama yapılmaktadır⁴.

Temel amacı tüketicilere yönelik kredileri kapsayan anlaşmalara ilişkin üye devletlerin kanunlarının, yönetmeliklerinin ve idari hükümlerinin belirli yönlerini uyumlu hale getirmek olan 2008/48 numaralı Avrupa Birliği (AB) direktifi⁵ m.3(c) bendinde kredi anlaşması ve (f) bendinde kredi aracısı kavramları tanımlanmıştır. Bu tanımlamalara göre:

“Kredi anlaşması, devam eden hizmetlerin hükümleri ve aynı türde malların temini için yapılan anlaşmalar hariç olmak üzere, kredi verenin tüketiciye ödemenin ertelenmesi, ödünç veya benzer finansman destekleri ile kredi verdiği ya da vermeyi taahhüt ettiği ve tüketicinin ilgili hizmet veya mal için karşılığı süresince taksitlerle ödeme yaptığı anlaşma anlamına gelmektedir.”⁶

¹ KARA, İlhan: 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanuna Göre Tüketici Hukuku, Engin Yayınevi, 2015, s.1166.

² KARAKOCALI, Ahmet/KURŞUN, Ali Suphi: Tüketici Hukuku, Aristo Hukuk Yayınevi, İstanbul 2015, s.96.

³ HELLWEGE, Phillip: “Consumer Protection in Britain in Need of Reform”, Cambridge Law Journal, 63(3), 2004, s.712-713.

⁴ Fransız Hukuku içerisinde tüketici kredisi sözleşmesi, tüketici kavramında olduğu gibi Tüketici Kanununda (Code de la Consommation) düzenlenmiştir. Bu kanunun L311-1 numaralı tanımlar maddesinin altıncı fıkrasına göre de temel olarak herhangi bir finansman desteğinin kredi verence tüketiciye sağlanmasının ve kredi karşılığının tüketici tarafından taksitlerle sonradan kredi verene ödenmesi gerekliliğinin üzerinde durulmuştur. Bu madde kapsamında kredi verenin gerçek ya da tüzel kişiliğine ilişkin olarak bir açıklamada bulunulmamıştır.

Alman Hukukunda tüketici kredisi sözleşmeleri, Alman Medeni Kanunu içerisinde birinci kitap ikinci bölümde 491. ve 505. Maddeler arasında düzenlenmektedir. Bu kanun kapsamında net olarak bir tanımlama yapılmamıştır ancak 491. Maddede tüketici kredisi sözleşmelerinin borç veren bir girişimci ve tüketici arasında nadir olmayan sözleşmelerden olduğu belirtilmiştir. Ayrıca bu maddenin ikinci fıkrasında hangi tür sözleşmelerin tüketici kredisi sözleşmesi olmayacağı maddeler halinde açıklanmıştır. Bunun dışında tüketici kredisi sözleşmeleriyle ilgili olarak tüm ayrıntılar ilgili madde aralığında düzenlenmiştir.

⁵ EU Directive, Directive on Credit Agreements for Consumers and Repealing Council Directive 87/102/EEC, 22.05.2008, L 133/66.

⁶ “Credit agreement means an agreement whereby a creditor grants or promises to grant to a consumer credit in the form of a deferred payment, loan or other similar financial accommodation, except for agreements for the provision on a continuing basis of goods or for the supply of goods of the same kind, where the consumer pays for such services or goods for the duration of their provision by means of instalments.”

“Kredi aracı, alacaklı olarak hareket etmeyen ve ticari, iş veya mesleki anlamda nakdi bir şekilde ya da kabul edilmiş başka bir finansal karşılık ile ifade edilebilecek bir ücret karşılığında;

- (i) Tüketicilere kredi sözleşmeleri sunan ya da teklif eden,
- (ii) (i) 'de atıfta bulunulan kredi sözleşmeleri ile ilgili olarak hazırlık çalışmalarını üstlenme yoluyla tüketicilere yardımcı olan; veya
- (iii) Alacaklı adına tüketicilerle kredi anlaşmaları imzalayan gerçek veya tüzel kişiyi ifade eder.”⁷

Bu iki tanım birlikte düşünüldüğünde tüketici kredisi sözleşmeleriyle ilgili olarak ortak bir sonuca varılabilmekte ve bu tür sözleşmelere ilişkin olarak tartışılmalı olan kısımlar açıklanmaktadır. Bu tanımlar uyarınca AB Hukuku kapsamında tüketici kredisi sözleşmesini sağlayan bir banka ya da başka bir tüzel kişi olma zorunluluğu olmadığı anlaşılmaktadır ve sadece nakit paranın değil, her türlü finansman desteğinin tüketici kredisi sözleşmeleri kapsamı için yeterli olduğu görülmektedir.⁸

İngiliz Hukuku içerisinde tüketici kredisi sözleşmeleri Tüketici Kredisi Kanunu (Consumer Credit Act 1974) m.8’de ayrıntılı olarak düzenlenmiş ve tanımlanmıştır. Burada yapılan tanıma göre tüketici kredisi sözleşmesi “*bireysel olarak sözleşmesel ilişkiye giren bir kişi (“Borçlu”) ve diğer bir kişi (“Alacaklı”) arasında, alacaklının borçluya herhangi bir miktarda kredi sağlamasıyla ortaya çıkan anlaşmadır*”⁹ şeklinde düzenlenmiştir.

Türk Hukuku içerisinde ise tüketici kredisi sözleşmeleri 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunu (TKHK) m.22/1’de tanımlanmıştır. Bu tanıma göre:

“Tüketici kredisi sözleşmesi, kredi verenin tüketiciye faiz veya benzeri bir menfaat karşılığında ödemenin ertelenmesi, ödünç veya benzeri finansman şekilleri aracılığıyla kredi verdiği veya kredi vermeyi taahhüt ettiği sözleşmeyi ifade eder.”

Belirtilen düzenlemeler göz önünde bulundurulduğunda, genel olarak birçok ülke hukukunda temel bir tüketici kredisi sözleşmesi tanımı verilmeye çalışıldığı görülmektedir. Bu tanım içerisinde ortak olan noktalar ise tüketici kredisi sözleşmelerinin, sözleşmenin her iki tarafına da menfaat sağlayacak olması, tüketici için sözleşme kapsamında verilen kredi karşılığının belirli bir süre sonrasında ödeneceğine ilişkin bir ifadenin bulunması ve sadece nakit olarak değil herhangi bir finansman desteği aracılığıyla tüketici lehine oluşturulan menfaatin tüketici kredisi sözleşmeleri kapsamına alınabileceğidir.

İlgili tanımlamalarda ortaya çıkan farklılık ise genel olarak kredi veren üzerinde yapılan özel ifadelere ilişkindir. Bazı hukuk sistemlerinde kredi verenin gerçek ya da tüzel kişi olması hususunda özel bir ifade bulunurken, bazılarında bu husus tanımlama içerisinde kendisine yer bulmamıştır.

III. TÜKETİCİ KREDİSİ SÖZLEŞMELERİNE İLİŞKİN OLARAK HUKUKİ DÜZENLEMELERE VE BU ALANDA TÜKETİCİNİN KORUNMASINA DUYULAN İHTİYAÇ

Tüketicilerin hayat standartlarını yükseltmek adına, büyük çoğunlukla elde edecekleri potansiyel maddi geliri düşünmeden hareket etmelerinin müsait olduğu tüketici kredisi sözleşmeleri son yıllarda hem ekonomik hem sosyal hem de hukuki birçok sorunun varlık sebebi olmuştur¹⁰. Tüketici kredisi sözleşmelerinin ortaya çıktığı zamandan bu yana tüketiciler, sözleşme akdedildiği an bir ödeme yapmadıkları ve kendilerine yararı olan bu sözleşme ilişkisine girmekten çekinmemiş, ancak sonrasında sıra sözleşmenin gereklerini yerine getirmeye gelince zorluklarla karşılaşmaya başlamışlardır¹¹. Kısacası sözleşme yapıldığı anda satın alma gücünü elinde bulundurmayan tüketici

⁷ “Credit intermediary means a natural or legal person who is not acting as a creditor and who, in the course of his trade, business or profession, for a fee, which may take a pecuniary form or any other agreed form of financial consideration:

(i) presents or offers credit agreements to consumers;
(ii) assists consumers by undertaking preparatory work in respect of credit agreements other than as referred to in (i); or
(iii) concludes credit agreements with consumers on behalf of the creditor.”

⁸ DUKIC MIJATOVIC, Marijana/GONGETA, Sanja: “Consumer Credit in European Union”, European Scientific Journal, 2014, s.412.

⁹ “is an agreement between an individual (“the debtor”) and any other person (“the creditor”) by which the creditor provides the debtor with credit of any amount.”

¹⁰ GOODE, Royston Miles: Consumer Credit, A. W. Sijthoff International Publishing, Londra 1978, s.3.

¹¹ Tüketici kredisi sözleşmelerine ilişkin olarak tüketiciler tarafından karşılaşılan sorunlar ve özellikle ödeme sıkıntıları denilince akla ilk olarak günümüzde neredeyse herkesin en az bir banka aracılığıyla kullanmakta olduğu kredi kartları gelmektedir. Bu nedenle kredi kartları ve tüketici kredisi sözleşmeleri kapsamındaki durumları hakkında açıklama yapmak gerekmektedir. Kişilerin mal veya hizmet için harcama yaparken, ürün ya da hizmeti sunana peşin para ödüyorlarmış gibi işlem yapmalarına imkân tanıyan kredi kartları, farklı ülke hukukları içerisinde genel olarak belirli özellikler sağhyorlarsa tüketici kredisi sözleşmesi olarak kabul edilmekte ve ilgili kanunun sağladığı avantajlar kapsamına girmektedir. Kredi kartları, Türk Hukuku kapsamında TKHK md. 22’nin ikinci fıkrasında kendisine düzenleme bulunmaktadır. Bu fıkraya göre “*Kredi kartı sözleşmeleri, faiz veya benzeri bir menfaat karşılığında, ödemenin üç aydan daha uzun süre ertelenmesi veya benzer şekilde taksitle ödeme imkânı sağlanması hâlinde tüketici kredisi sözleşmesi olarak değerlendirilir. Ancak bu durumda uygulanacak faiz oranı kredi kartı sözleşmesi uyarınca belirlenen orandan fazla olamaz.*” İngiliz Hukukunda da kredi kartlarına ilişkin olarak tüketici kredisi kanununda özel bir düzenleme bulunmaktadır. Doğrudan kredi kartlarının tüketici kredisi sözleşmesi

bu sözleşme ile istediği değeri o anda elde etmekte ancak taksitlerle geri ödemeyi planladığı sözleşme karşılığının sonuçlarını net olarak görememektedir. Çünkü sözleşme için taraf iradelerinin ortaya konduğu anda tüketicinin bilinçli düşünmesini ortadan kaldıracak birçok farklı etken bulunmaktadır¹².

Kredi veren konumunda olan bankalar ve diğer finans kişi ve kurumları sözleşmenin yapıldığı anda tüketicinin rasyonel karar vermesini etkileyebilecek güce sahiptir. Öncelikle ellerinde bulundurdukları maddi güç ve bunu paylaşmaya olan meyilleri nedeniyle kredi veren konumunda olanlar, ihtiyaç sahibi tüketicilerin algısını çekmeye müsait konumdadırlar¹³. Bunun yanında kullanabilecekleri birçok farklı reklam, pazarlama ve ikna yöntemi ile sözleşmenin ortaya çıkaracağı durumun tüketici lehine olduğuna tüketicileri ikna etmeleri oldukça kolaydır. Tüm bunlarla birlikte, maddi gücü ortaya koyan olarak kredi verenin sözleşmenin maddeleri ve son metni üzerinde tüketiciye karşı bir üstünlüğü olacağı da açıktır. Temel olarak daha önceden hazırlanmış genel işlem şartı niteliğindeki sözleşmeleri imzalamak durumunda kalan tüketici, sorumluluk altına girmiş olduğu tüketici kredisi sözleşmesinde kredi verenin inisiyatifine göre hareket etmek durumunda kalabilmektedir. Tüketici hukuku kapsamında tüketicinin temelde iki açıdan korunmaya ihtiyacı olabilmektedir¹⁴. Bunun ilki tüketicinin kendi maddi gücüyle aldığı mal veya hizmete karşı korunmasını sağlamak üzerinedir. Bu noktada üretici ya da malı veya hizmeti sunan kişi tarafından tüketicinin hak ettiği mal veya hizmet kalitesine ve sözleşme aşamasında oluşturulan beklentiye kavuşturulmuş olması halinin hukuk eliyle sağlanması amaçlanmaktadır. Diğer nokta ise tüketicinin girdiği sözleşmesel ilişkilerde, sözleşmenin koşulları ve taraf eşitliği açısından korunmasıdır.

Tüketici kredisi sözleşmeleri kapsamında tüketicinin, girdiği sözleşmesel ilişki ve bu sözleşme ile ortaya çıkan koşul ve sonuçlar bakımından korunması ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Hukuk eliyle tüketicinin bireysel ihtiyaçlarına ilişkin olarak ortaya çıkan zaaflarından yararlanılmasının¹⁵ ve durumun aciliyetine göre tüketicinin içinde bulunacağı koşullar nedeniyle tüketicinin zayıf durumundan yararlanılıp kredi veren lehine olağandışı bir kazancın ortaya çıkmasının önüne geçilmesi gerekmektedir.

Tüketicinin, tüketici kredisi sözleşmeleri içindeki konumunun korunmasına ilişkin olarak hem sözleşme öncesi hem de sözleşme sürecini kapsayacak şekilde birçok hukuk sistemi belirli kurallar ve kredi veren için belirli sorumluluklar belirlemiştir. İngiliz Hukuku da bu durumun ciddiyetini fark etmiş ve buna ilişkin önlemler almış olan ilk hukuk sistemlerinden biridir ve bu nedenle tüketici kredisi sözleşmeleri kapsamında İngiliz Hukuku önemli bir yere sahiptir.

IV. İNGİLİZ HUKUKUNDA TÜKETİCİ KREDİSİ SÖZLEŞMELERİ

Özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrasında Birleşik Krallık sınırları içerisinde tüm dünyada olduğu gibi tüketici kredileri için büyük bir talep artışı ortaya çıkmıştır. Yukarıda ayrıntılı olarak açıklandığı üzere zaman içerisinde bu yoğun talebin tüketici konumunda yer alan bireyleri mağdur etmeyecek şekilde karşılanabilmesi için hukuki olarak çeşitli adımların atılması ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Birleşik Krallık içerisinde bu hukuki ihtiyaç, ortaya konan çeşitli uygulamaların sonunda 1974 yılında, CCA 1974'ün yürürlüğe girmesi ile net sonuca kavuşmuştur. Tüketici kredisi sözleşmelerinin İngiliz hukukunda günümüzde nasıl bir koruma alanı sağladığını görebilmek ve gelişen uygulamayı ve verilen önemi daha iyi anlayabilmek amacıyla bu kısımda öncelikle tüketici kredisi sözleşmelerinin nasıl bir tarihi süreçten geçtiği incelenecek, sonrasında CCA 1974'ün genel kapsamı, var olan uygulamalar için önemi ve yapılan 2006 değişiklikleri üzerinde durulacaktır.

A. Tüketici Kredisi Sözleşmelerine İlişkin Uygulamanın İngiliz Hukukundaki Tarihi Gelişimi

Toplumlarda ortaya çıktığı andan itibaren hep aynı adla anılmış olmasa da paranın insan hayatına karıştığı andan itibaren kredi kavramı farklı şekillerde tanımlanmıştır¹⁶. Belirli bir miktar borç

olarak kabul edileceği ilişkin açık bir düzenleme olmasa da ilgili kanun m.75'de kredi kartlarının da kapsama alınabileceği bir ilişki ifadesinde işlemin en az 100 en fazla 30000 İngiliz Sterlini olması kaydıyla kanun kapsamındaki korumalardan yararlanacağı belirtilmiştir. Dolayısıyla kredi kartları da tüketici kredisi sözleşmeleri kapsamına alınmıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz. AKİPEK, Şebnem: "Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Çerçevesinde Kredi Kartları", Ankara Hukuk Fakültesi Dergisi, 52(3), 2003, s.103-119; CEYLAN, Ebru: "Kredi Kartlarıyla İlgili 6502 Sayılı Yeni Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un Getirdiği Yenilikler", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 117, 2015, s.233-284; BISPING, Christopher: "The Case Against S.75 of the Consumer Credit Act 1974 in Credit Card Transactions", The Journal of Business Law, 2011, s.457-471.

¹² ATAMER, Yeşim M.: Kredi ve Diğer Finansman Sözleşmelerinde Tüketicinin Korunması, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2016, s.11.

¹³ GOODE, İngiltere Tüketici Kredisi, s.29.

¹⁴ ZEVLİLİLER, Aydın/AYDOĞDU, Murat, Tüketicinin Korunması Hukuku, Üçüncü Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2004, s.35-39.

¹⁵ ATAMER, s.14.

¹⁶ FINLAY, Steven: The Management of Consumer Credit Theory and Practice, 2.B, Palgrave Macmillan, 2010, s.2.

para verilmesi ve belirli bir süre sonrasında bunun belirli bir artı değer ile geri alınması olarak ifade edilebilecek bu uygulama birçok toplum ve din tarafından yasaklanmaya çalışılmıştır¹⁷. İngiliz Hukuku da bu soruna hukuk aracılığıyla çözüm arayan ilk hukuk sistemlerinden biri olmuştur.

1215 yılında ilan edilen Magna Carta¹⁸, günümüzde tüketici kredisi olarak adlandırılan uygulamanın ilk defa bir yasal metinde ifade edilmiş ve yasaklanmış haline ilişkin bir madde¹⁹ içermektedir. Bu madde, İngiliz Hukuku içerisinde tüketici kredi sözleşmelerine ilişkin ilk yaklaşımın göstergesi konumundadır ve sonrasında 1854 yılına kadar bu yasaklamaya ilişkin çeşitli hükümler ile değişiklikler getirilmiştir ve uygulamaya farklı bakış açıları kazandırılmıştır.

Magna Carta'nın ilanı ve 1854 yılları arasında aşırı faiz oranları üzerinde yasaklamaya ilişkin çeşitli değişiklikler yapılmıştır. Magna Carta'da tamamen yasaklanan faiz, 1545 yılında Sekizinci Henry tarafından en fazla %10 olacak şekilde belirlenmiştir. Ancak bu karardan yedi yıl sonrasında, faiz uygulaması tekrar tamamen yasak hale getirilmiştir. Bundan sonra Birinci Elizabeth ile tekrar yasal hale getirilen faiz bir daha yasaklanmamış ancak oranlar yıllar içerisinde %5 ile %8 arasında değişiklik göstermiştir²⁰.

Kanun tarafından belirlenen en yüksek faiz oranı kısıtlamasının toplum içerisinde pazarlık imkanını kısıtladığı ve bu sınırlamadan dolayı ticari hayatın etkilendiği görüşleri nedeniyle 1854 yılında en yüksek faiz oranı için belirlenen sınır tamamen ortadan kaldırılarak, borç para alacak olan kişiler için oldukça korumasız bir uygulamanın ortaya çıkmasına izin verilmiştir²¹. Faiz oranı sınırlamasının ortadan kaldırılmasıyla toplum içerisinde daha serbest bir ticari hayatın oluşması ve bunun ekonomik açıdan katkı sağlaması beklenirken, beklenenin aksine kaldırılan limitler toplum içerisinde daha büyük kaosa sebebiyet vermiştir. Özellikle borç alanlar için içinde buldukları zor durumdan faydalanan bir hal ortaya çıkmıştır. Bu soruna çözüm için ise faiz oranlarına ilişkin genel bir düzenleme ortaya koymaktan ziyade, faize ilişkin tartışmaların ilgili olabileceği uygulamalara dair düzenlemelerin içerisinde faiz sınırlamaları getiren hükümlerin eklenmesi yoluna gidilmiştir²². Ancak bu uygulama her farklı ilişkide farklı bir oranın ortaya çıkmasına sebep olduğu için, toplum içerisinde eşit olmayan uygulamaların şikâyet sebebi olmasına yol açmıştır²³.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında artan şehirleşme ve sosyal hayatın kazandığı önem neticesinde, maddi gücün yetmediği isteklerin karşılanması amacıyla paranın ödünç alınması, belirli mal ve hizmetlerin bir süre için kiralanması, elde edilen mal ve hizmetin bir satış sözleşmesinin temel yükümlülüğü olan bedelin taksitler halinde bir anda değil de zaman içerisinde mal veya hizmeti sağlayana ödenmesi gibi alternatif çözümler ortaya atılmıştır. Bunun için bankalarla ya da banka gibi hareket eden insanlarla bu amaca uygun sözleşme ilişkileri içerisine girilmeye başlanmıştır.

Tüketici konumunda olup bankalarla girdikleri sözleşmesel ilişki karşılığında yüklü miktarda ödeme yapan kişilerin korunması amacıyla Eylül 1968'te İngiliz İşçi Hükümeti bir komite oluşturmuş ve ilgili koruma durumuna ilişkin var olan hukuki düzenlemelerin incelenip belirli önerilerde bulunulmasını kararlaştırmıştır²⁴. 1971 yılında Crowther Raporu olarak adlandırılan, ekonomist Lord Geoffrey Crowther önderliğinde hazırlanan rapor²⁵ bu alana ilişkin var olan ihtiyacı ortaya koymuştur. Bu raporda tüketicilerin herhangi bir ilişki ile temelde belirli bir paranın ya da malın alınıp sonrasında belirli ödeme taksitleri içerisinde borçlanılmasını içeren tüm ilişkilerin bu kapsama alınması gerekliliği belirtilmiş ve kredi ilişkilerinde tüketicilerin korunması için tek bir hukuki metnin oluşturulması gerektiği önerisi yapılmıştır²⁶. Bu raporda yer alan önerinin sonucu olarak 1972 yılında hükümetin ticaret ve sanayi ile ilgilenen kolu, tüketici kredisi hukuku üzerine reform adıyla resmi bir rapor²⁷

¹⁷ DIAMOND, Aubrey L.: Commercial and Consumer Credit: An Introduction, Butterworth & Co, Londra, 1982, p.3.

¹⁸ Magna Carta, Büyük Ferman olarak Türkçe 'ye çevrilmiş günümüz anayasal metinlerin ilk örneği konumunda olan İngiltere'de imzalanmış hukuki niteliğe sahip bir belgedir. Bu belge ile ilk defa yönetimi elinden bulunduran kralın yetkilerinde belirli kısıtlamalara gidilmiş ve halka temel hak ve özgürlüklerin bir kısmı tanınmıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz. TURNER, Ralph V.: Magna Carta: Through The Ages, Pearson/Longman, 2003.

¹⁹ Bu maddede tüketici kredisinin günümüze gelinceye dek ortaya çıkmış hallerinden biri olan aşırı yüksek faiz uygulamasına ilişkin bir yasaklama ortaya konmuştur. Magna Carta m.16'da hiç kimsenin var olan toprak ya da şövalyelik borcundan dolayı daha yüksek miktarda bir hizmet vermesinin beklenemeyeceği belirtilmiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. İLAL, Ersan: "Magna Carta", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, 34, 1968.

²⁰ DIAMOND, s.3-4.

²¹ DIAMOND, s.5.

²² DIAMONG, s.5.

²³ DIAMONG, s.5.

²⁴ KINDGREN, K. E.: "The Consumer Credit Act 1974: Its Scope", The Modern Law Review, 40(2), 1977, s.159.

²⁵ GREAT BRITAIN DEPARTMENT OF TRADE AND INDUSTRY: Consumer Credit: Report of the Committee, London: H.M.S.O., 4596, 1971.

²⁶ KINDGREN, s.159; DIAMOND, s.14.

²⁷ GREAT BRITAIN DEPARTMENT OF TRADE AND INDUSTRY, White Paper, Reform of the Law on Consumer Credit, London: H.M.S.O., 5427, 1972.

yayımlanmış ve CCA 1974'ün ilk taslağı ortaya konmuştur²⁸.

B. Consumer Credit Act 1974 (CCA 1974)

CCA 1974, Birleşik Krallık içerisinde tüketici kredisi sözleşmesine ilişkin tarafların sözleşme öncesi görüşmeleri, sözleşme ilişkisine girme ve yürütme şekli, sözleşmelerin şekli ve içeriği, iptali, borç verenin bilgilendirme yükümlülüğü ve sözleşmenin feshi ve fesih uygulamasının prosedürleri gibi birçok alanı ayrıntılı şekilde düzenleyen ve Birleşik Krallık Parlamentosu tarafından onanmış bir kanun metnidir. 31 Temmuz 1974 tarihli orijinal metinde, parlamento tarafından CCA 1974'ün, Adil Ticareten Sorumlu Genel Müdürlük (Director General of Fair Trading)²⁹ tarafından yayımlanan ve kredi verme amacıyla olan tüccarlara ruhsat verilmesi ve kontrollerinin yapılması, kiralama ya da taksitle satın almaya ilişkin mal temini, faizciler, tefeciler ve taksitle satış tacirlerinin durumlarını ve işlemlerini düzenleyen mevcut yönetmeliklerin yerine ortaya konan yeni sisteme karşı tüketicilerin korunması amacıyla yayımlandığı belirtilmiştir. CCA 1974, on iki temel bölüm³⁰, yüz doksan üç madde ve beş tablodan oluşmaktadır ve genel olarak düşünüldüğünde; tüketici kredisi (Consumer Credit) ve tüketici lehine kiralama (Consumer Hire) sözleşmelerinin neredeyse her yönüyle düşünüldüğü bir kanun olma amacı taşımaktadır. CCA 1974, 2002 yılında Teşebbüs Kanunu (Enterprise Act)³¹ kapsamında kısmen ve 2006 yılında genel bazı değişiklikler geçirmesine rağmen hâlâ 1974 tarihli temel metin ile yürürlükte olan bir kanundur.

1. CCA 1974'ün Tüketici Kredisi Sözleşmelerinde Tüketicinin Korunması Açısından Önemi

Tüketicinin korunması kavramı son yıllarda tüm hukuk sistemlerinin en çok tartışılan ve üzerinde düzenleme yapılan alanlarından biri konumundadır. Bununla birlikte 2000li yıllardan başlangıcından itibaren özellikle AB temelli hukuk sistemlerinin, AB hukuku altında uyumlaştırılması ve ortak bir tüketici hukuku sistemi ortaya konması çalışmaları yapılmakta ve bunun ne denli yararlı olacağı üzerinde tartışmalar sürdürülmektedir³².

Türkiye'deki ve AB'deki duruma bakmak gerekirse, tüketicinin korunması ilişkin Türkiye'deki ilk uygulama 23.2.1995 tarihinde yürürlüğe giren 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun³³ ile ortaya konmuştur. Tüketici Kredisi Sözleşmeleri özelinde ise ilk hukuki düzenleme 22.05.2015 tarihli 29363 Sayılı Tüketici Kredisi Sözleşmeleri Yönetmeliği ile yapılmıştır. AB hukuku açısından ise tüketici kredilerine ilişkin olarak tüketicinin korunması meselesi başlı başına tartışılan bir konu olmuş ve buna ilişkin ilk yönerge³⁴ 1987 tarihinde kabul edilmiştir³⁵.

²⁸ Crowther Raporunda verilen tavsiyeye uygun olarak kredi ve benzeri konumda görülen tüm uygulamalar bir araya getirilmeye çalışılmıştır. Bu nedenle İngiliz Hukuku kapsamında kredi ilişkisi ile ilgili olan bütün hukuki metinler bir araya getirilmiş ve böylece hepsi için belirli ortak çözümlerin bulunabileceği düşüncesi hayata geçirilmiştir. Bunun için Faizciler Kanunu (Moneylenders Acts 1900 and 1927), Tefeciler Kanunu (Pawnbrokers Acts 1872 and 1960), Taksitle Satış Kanunu (the Hire-Purchase Act 1965) ve Taksitle Satışın Pazarlanması Kanunu (Advertisement of Hire-Purchase Act 1967) hükümleri ilgili oldukları ölçüde aynı bölümler altında düzenlenerek CCA 1974 içerisinde yer almışlardır. CCA 1974'ün yürürlüğe girmesinden sonra ise adı geçen tüm bu kanunlar mülga olmuşlardır. Ayrıntılı bilgi için bkz. FINANCE HOUSES ASSOCIATION, A Conference Report on the Practical Implications of the Crowther Report, 1971.

²⁹ 1974 tarihli kanun metninde bu şekilde ifade edilmiş olsa da bu kurum birçok kaynakta ve özellikle 2006 değişikliğini içeren metinde "Office of Fair Trading (OFT)" olarak da anılmaktadır.

³⁰ CCA 1974'ün On İki Temel Bölümü:

- 1) Adil Ticareten Sorumlu Genel Müdürlük,
- 2) Tüketici Kredisi Sözleşmeleri, Tüketici Lehine Kiralama Sözleşmeleri ve Bağlantılı İşlemler,
- 3) Kredi ve Kiralama İşletmelerinin Ruhsatlanması,
- 4) İşletmelerin Aranması,
- 5) Kredi ve Kiralama Sözleşmelerine Giriş,
- 6) Kredi ve Kiralama Sözleşmelerinin Geçerliliğine İlişkin Ortaya Çıkan Hususlar,
- 7) İhmal ve İptal,
- 8) Teminat,
- 9) Yargı Kontrolü,
- 10) Bağlı Kredi Kurumları,
- 11) Kanunun Uygulanması ve
- 12) Tamamlayıcı Hükümler.

³¹ PARLIAMENT OF THE UNITED KINGDOM, Enterprise Act 2002, Chapter (c.) 40.

³² REICH, Norberth: "From Minimal to Full to 'Half' Harmonisation", European Consumer Protection, (Ed. James Devenney, Mel Kenny), Cambridge University Press, Cambridge 2012, s.3.

³³ 1995 tarihli ilgili kanun 28.05.2014 tarihinde yürürlüğe giren 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ile mülga olmuştur.

³⁴ EU DIRECTIVE, Council Directive for the Approximation of the Laws, Regulations and Administrative Provisions of the Member States Concerning Consumer Credit, 22.12.1986, L 42/48.

³⁵ Zaman içerisinde gelişen teknoloji ve ortaya çıkan yeni ihtiyaçların da karşılanması amacıyla var olan yönerge üzerinde belirli değişikliklere gidilmiştir ve 2008 tarihinde yayınlanan yeni yönerge ile 1986 tarihli yönerge mülga olmuştur. Şu anda AB hukuku içerisinde tüketicilerin kredi sözleşmeleri kapsamında korunmasına ilişkin belirli hükümler içeren yönerge için

Türkiye’de tüketici kredisi sözleşmelerine ilişkin hukuki düzenleme ihtiyacının 2015 yılında karşılandığı ve hatta çok daha genel bir uygulama sağlayacak olan Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’un 1995 yılında yayımlandığı, AB hukuku bünyesinde tüketicinin korunmasına ilişkin kuralların uyumlaştırılması tartışmasının 2000’li yıllarda yapıldığı ve AB içerisinde tüketici kredisi sözleşmelerine ilişkin ilk hukuki metnin 1980’li yılların sonunda yayımlandığı bir konu üzerinde CCA 1974, benzerlerinden yaklaşık olarak on yıl önce bir tartışmadan çok daha fazlasını ortaya koyarak tüketiciler için büyük bir koruma mekanizması sağlamıştır.

Sonuç olarak, ilgili alanda ortaya konan ilk ve oldukça kapsamlı bir düzenleme olması CCA 1974’ün ne denli önemli olduğunu ve sonrasında ortaya konacak olan benzer hukuki metinler üzerinde örnek olmuş olduğunu göstermektedir. Tüketici kredisi sözleşmeleri içerisinde tüketicilerin korunması gerekliliğini fark edip bu alana ilişkin ilk düzenlemeleri yapmanın yanında tüketicilere tanıdığı sözleşmeden önce tam olarak bilgilendirilmiş olma, sözleşmenin imzalanması sonrasındaki süreçte sözleşmeden cayma gibi imkanlar ve kredi alana ve kredi verenlere ilişkin ortaya koyduğu çok geniş kontrol mekanizmaları ile CCA 1974, bu alanda önemli bir konumda yer almaktadır ve bu alanın gelişmesinde büyük bir katkıda bulunmuştur³⁶.

2. CCA 1974’ün Kapsamı ve Beş Temel İşlevi

On iki temel bölüm, yüz doksan üç madde ve beş tablodan oluşan CCA 1974, benzerleriyle karşılaştırıldığında oldukça geniş bir uygulama alanı için düzenlemeler içermektedir. Bu nedenle Kanun’un kapsamının ayrıntılı olarak ortaya konması bu çalışma için temel ihtiyaçlardan biridir.

CCA 1974’de sadece tüketici kredisi sözleşmelerini değil tüm tüketici kredisi türlerini kapsayacak boyutta beş temel işlev üzerinde düzenlemeler yapılmıştır. CCA 1974’ün metninden çıkarılan ve tüketici kredisi sözleşmelerine ilişkin ortaya konan her çalışmada vurgusu yapılan CCA 1974’ün beş temel işlevi; kredi verenlerin ve diğerlerinin haklarını kontrol etmek için bir lisanslama şeması yaratmak, kredi reklamcılığını kontrol etmek, sözleşme formlarını ve içeriğini kontrol etmek, sözleşmelerin ve teminatların uygulanmasını denetlemek ve mahkemelere yetki vermek olarak kabul edilmektedir³⁷.

Bir işletme olarak tüketici kredisi verebilmek ya da işletme olarak taksitle satış yapabilmek ya da bunlar gibi kredi ile ilgili olabilecek belirtilmiş işleri³⁸ yapabilmek için işletme adına bunu kullanacak kişi tarafından³⁹ bir lisans alınmış olması gerekmektedir. Bu gereklilik CCA 1974’ün 21. maddesinde açıklanmıştır. Lisanslamaya ilişkin düzenlemelerin ayrıntılı olarak düzenlendiği CCA 1974’ün üçüncü bölümünde bu lisansı verme yetkisi Adil Ticaretten Sorumlu Genel Müdürlüğü’ne verilmiştir. Bu müdürlük, ilgili kişinin lisansı almaya yeterli olup olmadığına karar verme, lisansı ilgili kişi adına verip onaylama ve gerekli olduğu hallerde lisansı askıya alma veya tamamen iptal etme yetkisine sahiptir.

CCA 1974’te düzenlenen ikinci temel işlev, işletmelerin krediler için ortaya koydukları reklamları kontrol etmektir. Bu işlev CCA 1974’ün dördüncü bölümünde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir ve temel amaç olarak ortaya konan reklamların, reklam verenin sunduğu kredi veya kiralık tesislerin niteliğinin ve gerçek maliyetinin makul ve kapsamlı bir göstergesi olmasını sağlamak ve tüketicilere doğru bilgilerin iletilmiş olduğundan emin olmak olarak belirtilmiştir. Temel olarak, 1957 yılında yürürlüğe girmiş olan Taksitle Satışın Pazarlanması Kanunu⁴⁰ ile benzer hükümler bu kanun kapsamında düzenlenmiş olsa da CCA 1974, tüketici kredisinin pazarlanması konusunda çok daha katı kurallara sahip bir kanun olarak yorumlanmıştır⁴¹.

Bir diğer temel işlev ise ortaya konan tüketici kredisi sözleşmelerinin kontrol edilmesi üzerinde belirlenmiştir. Tüketici kredisi sözleşmeleri taraflar arasında büyük bir yükümlülük ortaya çıkaracağı için diğer kişisel sözleşmelerden daha farklı şekli yükümlülükler içermektedir. Bu nedenle sözleşmenin meydana getirilmesi ve sözleşmede belirlenen içerik açısından belirtilen yükümlülük ve

bkz. EU DIRECTIVE, Council Directive on Credit Agreements for Consumers and Repealing Council Directive 87/102/EEC, 23.04.2008, L 133/66.

³⁶ KINDGREN, s.160.

³⁷ DIAMOND, s.29.

³⁸ Hangi işlerin tüketici kredisi kapsamında bulunup benzer iş olarak kabul edildiği ve bu bağlamda lisansa ihtiyaç duyduğu, CCA 1974’ün 23. Maddesinde açıklanmaktadır.

³⁹ Lisans, CCA 1974’ün 22. Maddesine göre 2 farklı türde düzenlenebilmektedir. Bu türlerden daha genel olarak kabul edilen ve “standart licence” olarak anılan hali bireysel olarak kişi bazında verilen olandır. Oluşturulan lisansların büyük çoğunluğu bu türdedir. Diğer ve daha az görülen tür ise bir gruba verilen lisans türü ve “group licence” olarak adlandırılmıştır. İki tür de aynı yetkilere ve geçerlilik süresine sahiptir.

⁴⁰ Bu kanun yürürlükten kalkmıştır ve hükümleri Taksitle Satış Kanunu 1964 (Hire-Purchase Act 1964) içerisinde kendisine yer bulmuştur.

⁴¹ MCMANUS, John J.: “The Consumer Credit Act 1974”, British Journal of Law and Society, 2(1), 1975, s.72.

sorumlulukların kontrol edilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Sözleşmeye girmeden önceki aşamada müşteriye belirli bilgiler verilmiş olup olmadığı ve tüketici kredisi sözleşmelerinin biçim ve içeriğinin belirtilen kurallara göre düzenlenip düzenlenmediği, sözleşme imzalandıktan sonra çeşitli kopyaların müşteriye teslim edilip edilmediği, mesafeli olarak yapılan sözleşmelerde belirlenen bekleme süresi (cooling-off period) içerisinde tüketicinin iptal talebi varsa bunun yerine getirilip getirilmediği ve kanun kapsamında belirlenen temel hakların tüketiciye tanınıp tanınmadığı gibi hallerin kontrol edilmesi tüketicinin korunması amacı taşıyan bir kanuni düzenlemede mutlaka yer almalıdır görüşüyle hareket edilmiştir⁴². Bu nedenle kanun kapsamında bu şekilde temel bir işlev belirlenmiştir.

CCA 1974 kapsamında ortaya konan bir diğer temel işlev ise sözleşmesel ilişkinin uygulanmasını kontrol etmek üzerinedir. Sözleşmenin icra edilmesi aşamasında ortaya konan kuralların takibi ve özellikle tüketicinin ihlallerinden kaynaklanan belirli sorunların varlığında, tüketiciyi korumak amacıyla tüketiciye kanun tarafından tanınan hakların sözleşme ilişkisi içerisinde kendisine yer bulup bulmadığı ya da mahkemeye başvurulması gerekli hususların varlığında konunun mahkeme huzuruna taşınıp taşınmadığının incelenmesi için bu şekilde bir fonksiyon belirlenmiştir.

Kanun kapsamında belirlenen son işlev tüketici kredilerine ilişkin sorunların çözümü noktasında yargıya başvurulması ve bunlar için mahkemelere yetki tanınmasıdır. CCA 1974 kapsamında tüketici kredisi sözleşmeleriyle alakalı olarak ya da imzalanmış sözleşmeden kaynaklanan sorumlulukların yerine getirilmesinin sağlanması için sözleşme taraflarına ekstra zaman tanıyabilecek ya da bazı hallerde sorumluluğunu tamamen ortadan kaldıracak güç mahkemelere verilmektedir.

3. CCA 1974'te Düzenlenen Üç Temel Kredi İlişkisi Hali

Dünya üzerinde her gün bir yenisi eklenen sosyal ilişkiler ve bunların birbirinden farklı şekillerde tanımlanmaları ihtiyacını doğuran özellikleri, özellikle hukuki perspektiften bakıldığında oldukça karmaşık durumların ortaya çıkmasına sebebiyet vermektedir. Çünkü temel değerini iyi niyet kavramından alan her hukuki düzenleme, bu yeni sosyal ilişkileri kendilerine özgü durum ve özellikleri dikkate alarak değerlendirme manevi borcu altındadır. Tüketicinin mutlak korunması gereken alanlardan biri olan tüketici kredisi sözleşmelerinde her gün gelişen ve buna bağlı olarak ortaya çıkan farklı durumlar, iyi niyet ve tüketicilere karşı eşit ve adil davranma borcu altında olan kredi verenleri; işlemlerin ve ilişkilerin nasıl yorumlanabileceğini veya nelerin ortaya çıkabileceğini tahmin etmeleri açısından giderek zor bir duruma sokmaktadır⁴³.

CCA 1974, tüketici kredisi alanında var olan ilişkileri üç temel kategori altında değerlendirmiş ve var olan bir kredi ilişkisini bu üç kategoriden birine yerleştirerek, aynı kategori altındaki ilişkiler için kendi içerisinde aynı uygulamaları ortaya koyabilmeyi amaçlamıştır. Bu nedenle CCA 1974'ün ikinci bölümünde üç temel kredi ilişkisi Tüketici Kredisi Sözleşmeleri, Tüketici Lehine Kiralama Sözleşmeleri ve Bağlantılı İşlemler olarak belirlenmiştir. Her ne kadar bu çalışma tüketici kredisi sözleşmeleri üzerine ayrıntılı bir inceleme yapmayı amaçlıyor olsa da temel farkları ortaya koymak ve neden üçlü temel bir ayırım yapıldığını anlayabilmek adına diğer iki tür, temel özellikleriyle açıklanmaya çalışılacaktır.

a. Tüketici Kredisi Sözleşmeleri

Tüketici kredisi sözleşmeleri CCA 1974'ün 8. maddesinde şu şekilde tanımlanmıştır:

“(1) Kişisel kredi anlaşması, bireysel olarak sözleşmesel ilişkiye giren bir kişi (“Borçlu”) ve diğer bir kişi (“Alacaklı”) arasında, alacaklının borçluya herhangi bir miktarda kredi sağlamasıyla ortaya çıkan bir anlaşmadır.

(2) Tüketici kredisi sözleşmesi, alacaklı tarafından borçluya £5.000'u⁴⁴ aşmayan bir kredi sağlanması ile ortaya çıkan bir kişisel kredi anlaşmasıdır.

(3) Tüketici kredisi anlaşması, bu kanunun 16. Maddesinde düzenlenen muaf tutulan sözleşmelerden⁴⁵ biri olmadığı takdirde kanunun anlamına uygun olarak düzenlenmiş anlaşmalardan biri olarak kabul edilmektedir.”⁴⁶

⁴² DIAMOND, s.30.

⁴³ ROSENTHAL, Dennis: Consumer Credit Law and Practice – A Guide, Bloomsbury Professionals Ltd, Sussex, 2013, s.5.

⁴⁴ Tüketici kredisi sözleşmelerine ilişkin finansal limit zaman içerisinde farklılık göstermiştir. CCA 1974'ün ilk metninde £5000 olarak belirlenen limit 1985 yılında £15000 ve 1998 yılında £25000 olarak güncellenmiştir ve bir sonraki başlıkta tartışılacak olan 2006 yılında CCA 1974 üzerinde yapılan değişiklikler ile bu limit tamamen ortadan kaldırılmıştır.

⁴⁵ Muaf tutulan sözleşmeler CCA 1974'ün 16. Maddesinde düzenlenmektedir ve 2006 yılında CCA 1974 üzerinde yapılan değişiklikler ile bu muafiyet hallerine yenileri eklenmiştir. CCA 1974 kapsamındaki tüm muaf tutulan sözleşmelere ilişkin ayrıntılı inceleme çalışmanın ikinci bölümünde yapılacaktır.

⁴⁶ (1) A personal credit agreement is an agreement between an individual ("the debtor") and any other person ("the creditor") by which the creditor provides the debtor with credit of any amount.

(2) A consumer credit agreement is a personal credit agreement by which the creditor provides the debtor with credit not exceeding £5,000.

CCA 1974 kapsamında verilen tanım üzerinden tüketici kredisi sözleşmeleri için var olan sözleşme tarafları ve sözleşme konusu üzerindeki ülke hukukları arasında yapılan genel tartışma açısından İngiliz Hukukunun genel kabullerini açıklamak gerekirse, bu noktada İngiliz Hukuku içerisinde kredi veren taraf için gerçek ya da tüzel kişi ayırımı yapılmadığını söylemek yanlış olmayacaktır. Kredi konusu, sadece para ile sınırlı tutulmamıştır ve CCA 1974 içerisinde açıklandığı üzere nakit olarak verilen paraları ve finansal ödünç uygulamalarının diğer hallerini içermektedir. Verilen tanımlamadan anlaşılacağı üzere, CCA 1974’ün kredi alan taraf için kapsamı bireyler ile sınırlıdır. CCA 1974, tüccarlar ve limitet şirketler gibi tüzel kişiler arasında yapılan kredi veya kiralama sözleşmeleri için geçerli değildir.

Madde tanımlamasında dikkat çeken bir diğer husus, üçüncü fıkra hükmünde kanunun anlamına uygun olarak düzenlenmiş anlaşmaların tüketici kredisi sözleşmesi olarak kabul edileceğinin belirtilmesidir. Bu tür anlaşmalar içerisinde dahil edilebilecek birçok anlaşma türü bulunmaktadır. Örnek vermek gerekirse; taksitle satış anlaşması, şarta bağlı satış anlaşması, perakende satış kredisi anlaşması, kişisel banka hesaplarında limit aşımı, yenilenebilen krediler, arazi ipoteği, kredi kartları, rehin anlaşmaları, veresiye hesapları, özel mağazalarda oluşturulan bütçe hesapları bu kanun hükmünde tüketici kredisi sözleşmesi olarak kabul edilen sözleşme türleridir⁴⁷.

Yukarıda sayılan sözleşme ilişkilerinin nasıl ortaya çıktığı düşünüldüğünde anlaşılacağı üzere; ilgili maddenin birinci fıkra hükmünde yer alan “*Borçluya herhangi bir miktarda kredi sağlaması*” ifadesi ortaya konan sözleşmenin tüketici kredisi sözleşmesi olabilmesi için anlaşma anında kredi veya diğer mali gereklerin verilmiş olması anlamına gelmez. Bir kredi limitini kabul etmek ile bu sözleşmesel ilişki kurulabileceği gibi, gelecekte finansal bir hak sağlamak için verilen bir taahhüt de aynı tanım dahilindedir⁴⁸.

Bu alanda en büyük tartışma Taksitle Satış Anlaşmalarının bu kapsama alınmış olmasından kaynaklanmaktadır. Türkçe çevirisi ile fark edilmese de İngiliz Hukuku içerisinde isminden kaynaklı olarak bu anlaşma türünün tüketici lehine kiralama sözleşmesi olduğu yanlışlığına düşülmektedir. Çünkü tüketici lehine kiralama sözleşmesi “*Consumer Hire Agreement*” olarak adlandırılırken taksitle satış anlaşması “*Hire-Purchase Agreement*” olarak adlandırılmaktadır⁴⁹. Ancak taksitle satış sözleşmesi CCA 1974’ün 9. maddesinin üçüncü fıkrasında açıkça tüketici kredisi olarak sayılmıştır⁵⁰.

b. Tüketici Lehine Kiralama Sözleşmeleri

Tüketici lehine kiralama sözleşmeleri CCA 1974’ün 15. maddesinde şu şekilde tanımlanmıştır: “(1) Bir tüketici lehine kiralama sözleşmesi, bir kişi ile bir diğer bireysel kişi (“kiracı”) tarafından yapılan, ariyet için veya (İskoçya’da) kiracıya malların kiralınması için yapılan bir sözleşmedir ve bu sözleşme;

- (a) bir taksitle satın alma anlaşması değildir ve
- (b) üç aydan daha uzun bir süre için belirlenebilir olmalıdır ve
- (c) kiracının £5.000’u aşan ödemeler yapmasını şart koşmaz.

(2) Tüketici kiralama sözleşmesi, muaf tutulan sözleşmelerden biri olmadığı takdirde bu kanunun anlamına uygun olarak düzenlenmiş anlaşmalardan biri olarak kabul edilmektedir.”⁵¹

Bu sözleşme ilişkisi ihtiyaç duyulan bir malın, ekonomik açıdan satın alınmasının mümkün olmadığı bir durumda elde edilebilmesi sonucunu ortaya çıkarıyormuş gibi görünse de temel noktada tüketici kredisi sözleşmelerinden ayrılmaktadır. Çünkü burada sözleşmenin kiralayanı tarafında

(3) A consumer credit agreement is a regulated agreement within the meaning of this Act if it is not an agreement (an “exempt agreement”) specified in or under section 16.

⁴⁷ KINDGREN, s.163-165; FENTEM, Ross/WALKER, Lucy: *Crunching Credit Agreements: Forms, Formalities and Reformation in Consumer Credit Practice*, Guildhall Chambers, 2008,, <http://www.guildhallchambers.co.uk/files/theConsumerCreditActThePitfallsPracticalitiesLWRF.pdf>, (Erişim: 12.03.2022), s.3; EDMONDS, Timothy: “Consumer Credit Regulation”, Briefing Paper of House of Commons Library, 06842, 2014, s.5. Tüm bu anlaşma türleri hakkında daha ayrıntılı bilgi için bkz. FINLAY, Steven: *Consumer Credit Fundamentals*, İkinci Bası, Palgrave Macmillan, Londra 2009, s.11-24.

⁴⁸ GOODE, Royston Miles: “The Consumer Credit Act 1974”, *The Cambridge Law Journal*, 34(1), 1975, s.84.

⁴⁹ FINLAY, *Consumer Credit Fundamentals*, s.17-18.

⁵⁰ Taksitle satış sözleşmesi, CCA 1974 kapsamındaki tanımlamasıyla bir borçlunun satın almak istediği bir mal veya hizmetin bedelinin bir kısmını ilk taksiti ödeyerek mal üzerinde varlık elde ettiği ya da hizmeti gördüğü ve mal veya hizmetin bedelinin diğer kısmını, alacaklı ile yapılan bir sözleşmeye uygun olarak belirli bir süre veya dönem boyunca belirlenen faiz oranını içerecek şekilde, eşit taksitler halinde ödenmesi durumunu düzenleyen sözleşmedir.

⁵¹ (1) A consumer hire agreement is an agreement made by a person with an individual (the “hirer”) for the bailment or (in Scotland) the hiring of goods to the hirer, being an agreement which-

- (a) is not a hire-purchase agreement, and
- (b) is capable of subsisting for more than three months, and
- (c) does not require the hirer to make payments exceeding £5,000.

(2) A consumer hire agreement is a regulated agreement if it is not an exempt agreement.

bulunan kişiye elde edilmiş olan malın belirtilen süre içerisindeki kullanımı karşılığı bir ödeme yapılmaktadır. Bu ödeme kiracıya herhangi bir mülkiyet kazandırmaz ya da söz konusu mal üzerinde bir aynı hak talebi ortaya çıkarmaz⁵². Tüketici lehine kiralama sözleşmesinde temel amaç ortaya çıkmış olan ihtiyacını var olan ekonomik durumu ile karşılayamayan bireylere, belirli süre için bedelini ödeme yoluyla ilgili malı kiralayıp ihtiyacın ortadan kalkmasını sağlamaktır. Taraflar arasındaki ilgili sözleşme kiralayana, kullanım sonrasında ya da ödenen kira bedelleri karşılığında malı satın alabilme imkânı içeriyor ya da ihtimali tanıyorsa bile bu sözleşme, tüketici lehine kiralama sözleşmesi olmayacak ve CCA 1974'ün ilgili hükümlerine tabi olmayacaktır. Bu nedenle 15. maddede özel olarak £5.000 vurgusu yapılmıştır. Eğer bu sözleşme tüketici kredisi sözleşmesi kategorisine girecekse £5.000 sınırlaması dikkate alınacak; ancak eğer tüketici lehine kiralama sözleşmesi kategorisine girecekse bu sözleşme için böyle bir sınırdan⁵³ bahsedilmeyecektir.

Tüketici kredisi sözleşmesi için CCA 1974 ile getirilen meblağ sınırlaması ile tüketiciye sağlanmaya çalışılan koruma, tüketici lehine kiralama sözleşmesinde kendine süre açısından yapılan bir düzenleme ile yer bulmuştur. CCA 1974'ün 15. maddesine göre taraflar arasında düzenlenen tüketici lehine kiralama sözleşmesinin tüketici istediği müddetçe üç aydan kısa bir süre ile sınırlı tutulmaması gerekliliği belirtilmiştir. Burada taraflar arasında belirlenen ödeme periyodundan ayrı olarak kiralama ilişkisinin net olarak üç aydan daha kısa süre için yapılamayacağı sonucu çıkmaktadır. Taraflar istediği müddetçe sözleşmesel ilişki üç aydan kısa da sürebilir; bunun için bir yasaklama hali söz konusu değildir. Ancak sözleşme içerisinde bu sürenin tarafların isteği doğrultusunda uzatılabileceği hükmü yer almalıdır. Bu şekilde ilgili maddenin birinci fıkraya hükmüne aykırı bir sonuç ortaya çıkmamış olacaktır⁵⁴.

c. Bağlantılı İşlemler

Bağlantılı İşlemler, CCA 1974'ün 19. maddesinde tanımlanmıştır ve CCA 1974'ün düzenlemeye tabi tuttuğu sözleşmelerin ötesine geçmekte ve üçüncü taraflarla yapılan sözleşmelerdeki hak ve yükümlülükleri etkilemektedir⁵⁵. Bu nedenle doğrudan bir sözleşme ilişkisi ortaya koymasa da var olan başka işlemleri kanun kapsamındaki tanımlanmış sözleşmelere ilişkin hükümlere dahil ettiği için bu başlık altında incelenme ihtiyacı ortaya çıkarmıştır. Bu maddeye göre:

“(1) Borçlu ya da kiracı tarafından veya onlarla ilgili bir kişi tarafından herhangi bir diğer kişi ("diğer taraf") ile yapılan, şu anda geçerli olan ya da ileriye yönelik olarak tasarlanmış, taraf güvenliğinin sağlanması konusu dışında, kanunun anlamına uygun olarak düzenlenmiş anlaşmalardan ("Ana Sözleşme") biriyle ilgili işlemler;

(a) İşlem ana sözleşmenin vadesi ile uyumlu hale geliyorsa, veya

(b) Ana sözleşme bir borçlu-alacaklı-tedarikçi sözleşmesi ise ve işlem ana sözleşme tarafından finanse edilmiş ya da edilecekse, veya

(c) Diğer taraf 2. Fıkra da belirtilen kişilerden biriye ve bu belirtilen kişi işlemi borçluya, kiracıya veya onlarla ilgili kişiye önermesiyle işlem başlıyorsa ve bu kişiler;

i) Alacaklı veya mal sahibinin ana sözleşmeye girmesine neden oluyorsa, veya

ii) Ana sözleşme ile ilgili başka bir amaç için hareket ediyorsa, veya

iii) Asıl sözleşmenin finanse edilmiş ya da edilecek olan bir işlem ile alakalı olan sınırlı kullanımlı kredi anlaşması olduğu bir durum söz konusu ise bu durumda ilgili işlem bağlantılı işlemidir.

(2) Birinci fıkranın (c) bendinde atıfta bulunulan kişiler şöyledir:

(a) alacaklı veya mal sahibi veya iştirakçisi;

(b) İşlemin görüşülmesinde, temel anlaşma için öncül görüşmelerde müzakereci olan bir kredi komisyoncusu tarafından temsil edilen kişi;

(c) işlem başlatıldığında, ana sözleşmenin yapıldığını ya da yapılabileceğini düşünen bir kişi.

(3) Anlaşmanın yapılmasından önce girilen bağlantılı bir işlem, sözleşme yapıldığı zamana kadar herhangi bir etki ortaya çıkarmamaktadır.”⁵⁶

⁵² DIAMOND, s.33.

⁵³ İlgili meblağ sınırlaması hükmü CCA 1974 üzerinde yapılan 2006 değişiklikleri sonrasında, tüketici kredisi sözleşmeleri için var olan sınırlamanın ortadan kaldırılmasıyla birlikte önemini yitirmiştir.

⁵⁴ GOODE, The Consumer Credit Act 1974, s.87.

⁵⁵ HELLWEGE, s.735.

⁵⁶ (1) A transaction entered into by the debtor or hirer, or a relative of his, with any other person ("the other party"), except one for the provision of security, is a linked transaction in relation to an actual or prospective regulated agreement (the "principal agreement") of which it does not form part if—

(a) the transaction is entered into in compliance with a term of the principal agreement; or

(b) the principal agreement is a debtor-creditor-supplier agreement and the transaction is financed, or to be financed, by the principal agreement; or

(c) the other party is a person mentioned in subsection (2), and a person so mentioned initiated the transaction by suggesting it to the debtor or hirer, or his relative, who enters into it—

(i) to induce the creditor or owner to enter into the principal agreement, or

Oldukça geniş bir alanı kapsayacak şekilde tanımlanmış olan bağlantılı işlemler, kredi sözleşmeleri üzerinde zaten geniş bir etki alanı ortaya koyan CCA 1974'ün etki alanını daha da geniş boyuta getirmektedir. Çünkü CCA 1974'ün korumaya çalıştığı konunun anlamına uygun olarak düzenlenmiş anlaşmalar ile ilgili olabilecek, bu anlaşmalar öncesinde ya da sonrasında yapılmış olan alakadar başka işlemler de bu sayede kanunun kapsamı içerisine dahil edilmiştir. İlgili kredi sözleşmesi CCA 1974 kapsamında tüketici kredisi sözleşmesi ya da tüketici lehine kiralama sözleşmesi olarak tanımlanabiliyorsa, bağlantılı işlemler de o sözleşme çerçevesinde değerlendirilecek ve ilgili hükümlere tabi olacaktır⁵⁷.

4. 2006 Yılında CCA 1974 Üzerinde Yapılan Değişiklikler

CCA 1974, zaman içerisinde özellikle ortaya çıkan yeni finansal hizmetler ve gelişen teknoloji sonucu belirli noktalarda revizyona ihtiyaç duymaya başlamıştır. Örnek vermek gerekirse, CCA 1974 metninde online olarak yapılacak herhangi bir işleme ilişkin hiçbir düzenleme bulunmamaktadır. Bununla birlikte şu an herkes tarafından birden fazla banka üzerinden verilen kredi kartları yaygın olarak kullanılırken, 1974 yılı baz alındığında kredi kartları çok az kullanımında olan bir araçtı⁵⁸ ve CCA 1974 kredi kartlarına ilişkin bir düzenleme içermemektedir. Ortaya çıkan bu düzenleme ihtiyacını gidermek adına, CCA 1974 metni üzerinde belirli temel değişiklikler yapılması ve uygulamanın zamanın özelliklerine uygun ve tüketici kredisi sözleşmeleri alanında var olan her tür uygulamaya hizmet edecek hale getirilmesi fikri ortaya çıkmıştır.

2001 yılında Ticaret ve Endüstri Genel Sekreterliği CCA 1974'ün gözden geçirildiği ve buna bağlı olarak bir rapor hazırlığı içerisinde olduğunu bildirmiş ve 2003 yılında “Adil, Açık ve Rekabetçi - 21. Yüzyıl Tüketici Kredisi Piyasası” adıyla resmi rapor⁵⁹ yayımlanmıştır. Bu raporda açıkça ifade edildiği üzere, kanun üzerinde değişiklik yapılması mutlak ihtiyaç olmuştur ve iki aşamalı bir değişim öngörülmüştür. Birinci aşama olarak 2004 ve 2005 yıllarında ikincil mevzuat konumunda olan yönetmelikler ile belirli alanlarda değişiklik yapılmıştır⁶⁰ ve 2006 yılında ise değişimin ikinci ve temel aşaması olarak tüketici kredisine ilişkin birincil mevzuat konumunda kabul edilen CCA 1974 metni için değişiklikler içeren Tüketici Kredisi Kanunu 2006 (Consumer Credit Act 2006)⁶¹ 30 Mart 2006 tarihinde onaylanarak yürürlüğe girmiştir. İlgili tüm değişikliklerin yürürlük kazanması için Nisan 2007'den başlayarak Ekim 2008 sonuna kadar bir süre belirlenmiş ve sırayla tüm değişiklikler geçerlilik kazanmıştır.

CCA 2006 yetmiş bir madde ve dört tablodan oluşmaktadır ve bu kanunun her maddesinde CCA 1974 metni üzerinde hangi maddede değişiklik yapıldığı net olarak belirtilerek yeni düzenleme hali ortaya konmuştur.

CCA 2006; CCA 1974'e kredi veren tüketicilere daha kapsamlı koruma sağlamak ve daha adil ve rekabetçi bir kredi piyasası oluşturmak için önemli reformlar getirmiştir. Tüm yetmiş bir maddeyi açıklamak mümkün olmasa da ortaya çıkan değişikliklerin temel noktaları aşağıdaki gibi sıralanabilir:

• CCA 1974 metninde £5.000 olarak belirlenen ve zaman içerisinde £15.000 ve son olarak £25.000 olarak belirlenen tüketici kredisi sözleşmeleri için belirlenmiş olan finansal limit, CCA 2006'nın 2. maddesi ile ortadan kaldırılmıştır. Bundan sonra finansal değeri ne olursa olsa borçlu

(ii) for another purpose related to the principal agreement, or

(iii) where the principal agreement is a restricted-use credit agreement, for a purpose related to a transaction financed, or to be financed, by the principal agreement.

(2) The persons referred to in subsection (1)(c) are—

(a) the creditor or owner, or his associate;

(b) a person who, in the negotiation of the transaction, is represented by a credit-broker who is also a negotiator in antecedent negotiations for the principal agreement;

(c) a person who, at the time the transaction is initiated, knows that the principal agreement has been made or contemplates that it might be made.

(3) A linked transaction entered into before the making of the principal agreement has no effect until such time (if any) as that agreement is made.

⁵⁷ KINDGREN, s.172.

⁵⁸ FENTEM/WALKER, s.1.

⁵⁹ SECRETARY OF STATE FOR TRADE AND INDUSTRY OF THE UNITED KINGDOM, Fair, Clear and Competitive The Consumer Credit Market in the 21st Century, 2003.

⁶⁰ Bu iki yıl içerisinde temel olarak tüketici kredisi ile alakalı görülen belirli alanlarda bazı yönetmelikler yürürlüğe girmiştir. Tüketici Kredisi (Muhtelif Değişiklik) Yönetmeliği 2004 (The Consumer Credit (Miscellaneous Amendments) Regulations 2004), Tüketici Kredisi (Elektronik İletişim) Kararı 2004 (Consumer Credit (Electronic Communications) Order 2004), Tüketici Kredisi (Reklam) Yönetmeliği 2004 (Consumer Credit (Advertisements) Regulations 2004, Tüketici Kredisi (Anlaşmalar) (Değişiklikler) Yönetmeliği 2004 (Consumer Credit (Agreements) (Amendment) Regulations 2004) bu alana ilişkin değişiklikler içeren yönetmeliklerden birkaçıdır.

⁶¹ PARLIAMENT OF UNITED KINGDOM, Consumer Credit Act 2006, Chapter 14.

tarafın tüketici olduğu kredi sözleşmeleri CCA 1974 kapsamına girecek ve tüketici kredisi sözleşmesi olarak anılıp buna ilişkin hükümlere tabii olacaktır.

• CCA 1974 ile bireyler (individuals) üzerinde bir koruma mekanizması ortaya koymayı amaçlanmıştır ve hem tüketici kredisi sözleşmesi hem de tüketici lehine kiralama sözleşmesi tanımlanırken tüketici olan borçlu ve kiracı taraf için birey vurgusu yapılmıştır. CCA 1974'ün 189. maddesinde bireyin tanımı yapılırken bu kavramın “Basit ortaklıkları ya da tam olarak kurumsal olmayan, tüzel kişilik kazanmamış diğer organlar”⁶²ı da kapsadığı belirtilmiştir. CCA 2006 ise 1. maddesinde bu kavrama yeni ve daha geniş bir tanımlama sunmaktadır. Kendi hesabına çalışan tüccar, iki veya üç kişiden oluşan kurumsal olmayan ortaklıklar ve tüzel kişiliği olmayan tüm adi ortaklıklar bu kapsama alınmıştır⁶³.

• Kredi ve kiralama işletmelerinin ruhsatlanması konusunda da temel bazı değişiklikler yapılmıştır. Ruhsatlama ile ilgilenen Adil Ticaret Ofisinin⁶⁴ yetkileri de CCA 2006 ile genişletilmiştir. Bu yetkiler arasına özel soruşturma, izleme yetkileri ve ilgili kuruluşlara ceza verebilme yetkileri eklenmiştir⁶⁵.

• Borçluların haksız ilişkileri ortaya çıkarıp bunlara karşı daha kolay şekilde meydan okuyabilmeleri amacıyla, bu durumu kanıtlamaya yarayacak şekilde düzenlenmiş olan yeni bir ölçüm şekli ortaya konmuştur.

• CCA 2006, kanunun kapsamını belirlemek için kullanılan muaf tutulan sözleşmelere iki yeni muafiyet hali daha eklemiştir.

Birleşik Krallık ekonomik büyümesinin seviyesini yukarı çekebilmek için önemli bir adım olarak kabul edilen bu değişiklikler hem daha rekabetçi hem de daha adil bir finans piyasası oluşturmak için yukarıda açıklanan temel değişiklikler ile tüketici kredisi piyasasında önemli bir işlev kazanmıştır⁶⁶.

Sonuç olarak, tüketici kredisi piyasası uzun yıllardır tüm dünyada olduğu gibi Birleşik Krallık'ta da oldukça büyük tartışmaların merkezinde bulunmaktadır ve bu alana uygun çözümler bulunabilmesi için birçok farklı uygulama ortaya konmuştur. Şu anda yürürlükte olan temel metin düşünüldüğünde bu alana ilişkin olarak oldukça geniş bir uygulama imkânı, üç temel ilişki olan tüketici kredisi sözleşmeleri, tüketici lehine kiralama sözleşmeleri ve bağlantılı işlemler üzerinden yürütülmeye çalışılmaktadır.

V. TÜRK HUKUKUNDA TÜKETİCİ KREDİSİ SÖZLEŞMELERİNİN KAPSAMI

Tüketici kredisi sözleşmelerine Türk Hukuku uygulaması üzerinden bakılacak olursa, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması, var olan ekonomik sıkıntılar, Türkiye'nin 1940-55 yılları arası siyasi olarak uluslararası boyutta karşılaştığı zorluklar derken Türk Hukuku için tüketici odaklı kavramların önem kazanmasının zaman aldığını ifade etmek yanlış olmayacaktır. Ancak zaman içerisinde artan tüketim ve dolayısıyla ortaya çıkan ihtiyaçların finansman desteğine ihtiyaç duyulması ile birlikte Türk Hukuku içerisinde de tüketici kredisi sözleşmeleri kendisine yer bulmuş ve gerekli düzenlemelerin yer aldığı 4077 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun (TKHK) 1995 yılında yayımlanmıştır. Böylece tüketici kredisi sözleşmesi kavramı net olarak Türk hukuku içerisinde yer almaya başlamıştır. Günümüzde ise 2013 yılında yayımlanıp 28.05.2014 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren 6502 sayılı TKHK içerisinde tüketici kredisi sözleşmesine ilişkin genel düzenlemeler ortaya konmuştur ve 29363 sayılı Tüketici Kredisi Sözleşmeleri Yönetmeliği ile de gerekli ayrıntılar açıklığa kavuşturulmuştur.

6502 sayılı TKHK Türk hukuku adına tüketicilerin korunması anlamında yürürlükte olan en geniş düzenleme olma özelliği taşımaktadır. Birinci maddesi kapsamında temel amaç olarak hem tüketicilerin hem de kamu yararının korunmasının gözetileceğini özellikle belirten⁶⁷ bu Kanun, uluslararası boyuttaki uygulamaları takip ediyor oluşu ile de ayrı bir öneme sahiptir.

6502 sayılı TKHK içerisinde mülga kanuna kıyasla çok daha geniş bir kredi tanımlamasıyla karşılaşılmaktadır. Mülga kanun içerisinde sadece nakit olarak verilen paralar tüketici kredisi sözleşmesinin konusunu oluşturabilirken, TKHK m.22 kapsamında, nakit para dışında farklı finansman

⁶² Individual “includes a partnership or other unincorporated body of persons not consisting entirely of bodies corporate”.

⁶³ SLAUGHTER AND MAY, Consumer Credit Act 2006: Amendments to the Consumer Credit Act 1974, 2008,, <https://docplayer.net/21517977-Consumer-credit-act-2006-amendments-to-the-consumer-credit-act-1974-slaughter-and-may-october-2008.html>, (Erişim: 12.03.2022), s.4.

⁶⁴ CCA 1974 kapsamında Adil Ticaretten Sorumlu Genel Müdürlüğü olarak anılan kurum CCA 2006 itibarıyla Adil Ticaret Ofisi olarak anılmaya başlamıştır.

⁶⁵ SLAUGHTER AND MAY, s.5-9.

⁶⁶ SECRETARY OF STATE FOR TRADE AND INDUSTRY OF THE UNITED KINGDOM, s.4.

⁶⁷ AYDOĞDU, Murat: “6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un Getirdiği Yeniliklere Genel Bakış, Sözleşmeye Aykırılık, Ayrıplı İfa Kavramlarına Getirdiği Farklı Yaklaşım ve Bu Konudaki Önerilerimiz”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 15(2), 2013, s.2.

şekillerinin de tüketici kredisi kapsamına alındığı anlaşılmaktadır.

Genişleyen tüketici kredisi sözleşmesi kapsamıyla birlikte tüketicinin bu alanda korunmasına ilişkin olarak yeni bazı önlemlerin alınması 6502 sayılı TKHK ile sağlanmıştır. Mülga kanun kapsamında sözleşmenin tüketici aleyhine değiştirilememesi hali var olsa da yeni kanun içerisinde bu duruma ayrı bir hükümde düzenleme getirilmiş ve faiz özel durumuna ilişkin olarak ayrı bir fıkra hükmüne yer verilmiştir⁶⁸. Bu durumla birlikte mülga kanun kapsamında bulunmayan sözleşme öncesi bilgilendirme yükümlülüğü, cayma hakkı, bağlı krediler hususları üzerinde de açıklamalara yer verilmiştir. Her ne kadar mülga kanunda sözleşme içeriği ve şekil şartları, erken ödeme ve temerrüt gibi hallere ilişkin açıklamalarda bulunulmuş olsa da tüm bu durumlar yeni kanun içerisinde ayrıntılandırılmış ve tüm uygulamaların tek bir madde altında değil, ayrı başlıklar altında düzenlenmesi ve ilgili yerlerde yönetmelik ile ayrıntılı açıklamalarda bulunulması ile tüketici kredisi sözleşmeleri uygulaması sınırları daha belirgin bir hale getirilmiştir.

6502 Sayılı TKHK kapsamında sadece tüketici kredisi sözleşmelerini değil tüm tüketici işlerini kapsayacak boyutta beş temel işlev üzerinde düzenlemeler yapılmıştır. Bu temel işlevler TKHK'nin kapsam ve amacını ortaya koyan maddeleri doğrultusunda anlaşılmaktadır ve hepsi temel olarak tüketicinin korunması hususuna yönelik olarak varlık göstermektedir. Bu beş temel işlev tüketicinin sağlık, güvenlik ve ekonomik çıkarlarını korumak, tüketicinin oluşan zararlarının tazminini sağlamak, tüketiciyi aydınlatmak ve bilinçlendirmek, tüketicilerin kendilerini koruyucu önlemleri almalarını sağlamak ve tüketicinin korunmasına ilişkin politikaların ve örgütlenmelerin ortaya çıkmasına vesile olmaktadır.

Türk Hukuku için tüketicinin korunmasına ilişkin uygulamaların temel olarak tek bir kanun altında birleştirilmesi yolu tercih edilmiş ve gerekli olduğu noktalarda daha ayrıntılı uygulamalara ilişkin olarak yönetmeliklerin oluşturulması yoluyla ilgili uygulamanın açıklığa kavuşturulması sağlanmıştır. Bu tercihe göre 6502 sayılı TKHK ile tüm tüketici işlemlerini ve sözleşmelerini kapsayacak genel düzenlemeler ortaya konmuş ve kanun içerisinde tüketicilerin özellikle konularının belirginleştirilmesi gereken ve korunmalarına ilişkin özel uygulamaların ortaya konması gereken sözleşmelere ilişkin olarak belirli bölümler düzenlenmiştir. Kanunun dördüncü kısmında sayılan bu sözleşmeler sırasıyla taksitle satış, tüketici kredileri, konut finansmanı, ön ödemeli konut satışı ve diğer tüketici sözleşmeleri olarak beş farklı bölüm içerisinde incelenmektedir.

Türk Hukuku kapsamında tüketici kredisi sözleşmeleri TKHK m.22-31 hükümleri arasında düzenlenmektedir. Tüketici kredisi sözleşmeleri için TKHK içerisinde tüketicileri koruyucu nitelikte birçok düzenleme yer almaktadır. Tüketicinin sözleşme öncesinde bilgilendirilmesi, cayma hakkı, sözleşmede tüketici aleyhine olacak şekilde değişiklikler yapılamaması, erken ödeme ve buna bağlı indirim talep edebilme imkânı ve temerrüt bu düzenlemelerin en temel örnekleridir.

Tüketici kredisi sözleşmeleri için ülke hukukları içerisinde yukarıda da açıklandığı üzere tarafların kimler olduğu ve sözleşmenin konusu üzerinde tartışmalar yapılmaktadır. Bu tartışılan temel konulara Türk Hukuku açısından bakılacak olursa bu noktada kredi verenin ve tüketicinin gerçek veya tüzel kişi olması üzerindeki tartışmada Türk Hukuku için böyle bir ayrımın söz konusu olmadığını söylemek gerekecektir. Ancak kredi veren konumunda yer alabilmek için TKHK m.3'e uygun olarak kredi verenin kendi mevzuatı gereği kredi vermeye yetkilendirilmiş bir banka veya başka bir finansman kuruluşu ya da tüketiciye kredi vermeyi iş edinmiş kişi olması gerekmektedir⁶⁹.

Kredi sözleşmesinin konusuna ilişkin tartışma üzerinde ise Türk hukukunun konumu tüketici kredisi sözleşmelerinin sadece nakit para üzerinde yürütülemeyeceğine ilişkin olarak belirlenmiştir. Ödemenin ertelenmesi, ödünç veya benzeri finansman şekilleri aracılığıyla kredi verence tüketiciye verilen ya da verme taahhüdünde bulunulan bütün içerikler tüketici kredisi sözleşmelerinin konusunu oluşturabilmektedir⁷⁰.

Sonuç olarak; tüketicilerin, tüketici kredisi sözleşmelerinin taraflar arasındaki ilişkisinden ortaya çıkan doğal sonuç gereği sözleşmenin zayıf tarafı olduğu ve hukuk eliyle bu sözleşme ilişkisi içerisinde korunmaya ihtiyaç duyduğu, birçok ülke hukuku tarafından kabul edilen bir gerçektir ve üzerine birçok çalışma yapılmaktadır. Bu sonuca ulaşmada hem süregelen; tüketicinin, tüketici kredisi sözleşmeleri kapsamında sözleşme serbestisi ilkesinden olumsuz yönde etkilendiği düşüncesi hem de zaman içerisinde ortaya çıkan ve tüketici üzerindeki olumsuz etkileri gözlemlenmeye başlanan

⁶⁸ YENER, Mehmet Deniz: "6502 Sayılı Yeni Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun'un Tüketici Kredileri Bakımından Getirdiği Yenilikler", Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, 7(13), 2015, s.410.

⁶⁹ ASLAN, İ. Yılmaz: 6502 Sayılı Kanuna Göre Tüketici Hukuku, Dördüncü Bası, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2014, s.373-375; İNAL, H. Tamer: 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'a Göre Hazırlanmış Tüketici Hukuku, 3. Bası, Seçkin Yayınları, Ankara 2014, s.708; KARA, s.1166; ATAMER, s.25.

⁷⁰ ASLAN, s.376; KARA, s.1170.

üreticiler arasındaki rekabetin varlığı ve pazarda ortaya çıkan hakim durumun kötüye kullanılması hali, teknolojik gelişmeler ve tüketiciler için ortaya çıkan bilgi eksiklikleri, internetin gücü ve pazarlama yöntemlerindeki çeşitliliğin artması durumları etkili olmaktadır.

VI. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Birçok ülke hukuku tüketici kredisi sözleşmeleri kapsamında tüketiciler için koruma mekanizmaları ortaya koymayı bir gereklilik olarak kabul etmekte ve bu alanda hukuki düzenlemeler ortaya koymaktadırlar. Tüketici kredisi sözleşmeleri özelinde düzenlemeler ortaya koyan bu ülkeler arasında Birleşik Krallık ve Türkiye de bulunmaktadır. Bu kapsamda İngiliz Hukukunda CCA 1974 ve Türk Hukukunda 6502 sayılı TKHK birincil kaynak görevi görmektedir.

CCA 1974, oldukça geniş ve tüketici kredisi sözleşmeleri içerisinde ortaya çıkabilecek birçok probleme çözüm bulacak boyutta bir uygulama hali ortaya koymaktadır. Tüketici kredisi verecek kurumların lisanslanması, kredi reklamcılığı, tüketici kredisi sözleşmesinin şekli içeriği ve kontrolü, tüketici kredisi sözleşmelerinin uygulanması esnasında ortaya çıkacak problemler ve gerekli yerlerde yargı yoluna başvuru gibi birçok alana ilişkin düzenleme içermektedir.

Türk Hukuku içerisinde TKHK ise doğrudan tüketici kredisi sözleşmelerine yönelik düzenlenmiş olan bir kanun olmamakla birlikte içerisinde Türk Hukuku kapsamında tüketici kredisi sözleşmelerinin temel uygulamasına ilişkin birçok önemli düzenleme içermektedir.

Sonuç olarak; İki ülke hukuku üzerinden inceleme yapıldığında iki ülke uygulamasının da tüketici kredisi sözleşmelerine yönelik önemi vurgulayacak içerikte ve temel olarak AB direktiflerine uygun düzenlemeler içerdiği görülmektedir. Ancak İngiliz Hukuku içerisinde bu uygulamalar 1974 yılında ortaya konmuş iken Türk Hukuku kapsamında TKHK metni 2014 yılında yürürlüğe girmiştir. Böyle bir konsepti hem Türkiye hem de diğer dünya ülke hukuklarına göre oldukça erken bir tarihte tartışan ve oldukça koruyucu ve kapsayıcı içerikte bir kanun haline getiren İngiliz Hukuku için ortaya çıkan en ciddi problem özellikle CCA'nın yayınlandığı 1974 yılı sonrası teknoloji ve internet ile hem insan hayatının hem de her tür ilişkinin değişip boyut atlaması olmuştur. Bu nedenle CCA 1974 hem çağın gereklerini yakalamak hem de AB direktiflerine uygun düzenlemeler içermek için sürekli bir değişim içerisinde olmak durumundadır. Ortaya çıkan değişimler ve eklenen hükümler ile içerdiği uygulamaların yer yer yararsız kalması riskiyle de karşı karşıyadır. TKHK ise bu noktada güncelleme ayak uydurabiliyor olsa da İngiliz Hukuku düzenlemesiyle kıyaslanacak olursa çerçeve bir metin görünümünde kalmaktadır. Tüketicinin bu alanda korunmasına büyük bir hizmet veriyor olduğu açıktır ancak gelişmeye ihtiyaç duyan ve daha geniş düşünülmesi gereken alanlar içerdiği de yadsınamaz bir gerçektir. CCA 1974 içerdiği oldukça ayrıntılı düzenlemelerle TKHK uygulamasının düşünmesi gereken fakat es geçtiği birçok noktayı açıklığa kavuşturmuş durumdadır.

İki ülke hukuku kapsamında da kredi kavramı tüketici kredisi sözleşmeleri kapsamında nakit olarak verilen paraları ve ortaya çıkabilecek diğer finansal ödünç uygulamalarını ifade etmektedir. Ancak elde edilen bu çıkarım Türk Hukuku içerisinde net bir tanım halinde ortaya konmuş değildir. Var olan bu karışıklığı gidermek adına temel bir kredi kavramı belirlenmesi ya da her uygulama için ortaya konan kendi özelindeki kredi kavramının ilgili uygulama metni içerisinde tanımlanması yolu tercih edilebilir.

Yazar Beyanı | Author's Declaration

Mali Destek | Atıf Şekli: Yazar Erman EKİNGEN, bu çalışmanın araştırılması, yazarlığı veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır. | Erman EKİNGEN who is author, has not received any financial support for the research, authorship, or publication of this study.

Yazarların Katkıları | Authors's Contributions: Bu makale yazar tarafından tek başına hazırlanmıştır. | This article was prepared by the author alone.

Çıkar Çatışması/Ortak Çıkar Beyanı | The Declaration of Conflict of Interest/Common Interest: Yazar tarafından herhangi bir çıkar çatışması veya ortak çıkar beyan edilmemiştir. | No conflict of interest or common interest has been declared by the author.

Etik Kurul Onayı Beyanı | The Declaration of Ethics Committee Approval: Çalışmanın herhangi bir etik kurul onayı veya özel bir izne ihtiyacı yoktur. | The study doesn't need any ethics committee approval or any special permission.

Araştırma ve Yayın Etiği Bildirgesi | The Declaration of Research and Publication Ethics: Yazar Erman EKİNGEN, makalenin tüm süreçlerinde İnÜHFD'nin bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyduğunu ve verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığını, karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde İnÜHFD'nin ve editör kurulunun hiçbir sorumluluğunun olmadığını ve bu çalışmanın İnÜHFD'den başka hiçbir akademik yayın ortamında değerlendirilmediğini ve yayınlanmadığını beyan etmektedir. | Erman EKİNGEN who is author, declares that he complies with the scientific, ethical, and quotation rules of İnÜHFD in all processes of the paper and that he does not make any falsification of the data collected. In addition, he declares that both İnönü University Law Review and its editorial board have no responsibility for any ethical violations that may be encountered, and that this study has not been evaluated and published in any academic publication environment other than İnönü University Law Review.

KAYNAKÇA

- AKİPEK, Şebnem: “Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Çerçevesinde Kredi Kartları”, Ankara Hukuk Fakültesi Dergisi, 52(3), 2003, s.103-119.
- ASLAN, İ. Yılmaz: 6502 Sayılı Kanuna Göre Tüketici Hukuku, Dördüncü Bası, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2014.
- ATAMER, Yeşim M.: Kredi ve Diğer Finansman Sözleşmelerinde Tüketicinin Korunması, On İki Levha, İstanbul, 2016.
- AYDOĞDU, Murat: “6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’un Getirdiği Yeniliklere Genel Bakış, Sözleşmeye Aykırılık, Ayıplı İfa Kavramlarına Getirdiği Farklı Yaklaşım ve Bu Konudaki Önerilerimiz”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 15(2), 2013, s.1-62.
- BISPING, Christopher: “The Case Against S.75 of the Consumer Credit Act 1974 in Credit Card Transactions”, The Journal of Business Law, 2011, s.457-474.
- CEYLAN, Ebru: “Kredi Kartlarıyla İlgili 6502 Sayılı Yeni Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’un Getirdiği Yenilikler”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 117, 2015, s.233-284.
- DIAMOND, Aubrey L.: Commercial and Consumer Credit: An Introduction, Butterworth & Co, Londra, 1982.
- DUKIC MIJATOVIC, Marijana/GONGETA, Sanja: “Consumer Credit in European Union”, European Scientific Journal, 2014, s.410-420.
- EDMONDS, Timothy: “Consumer Credit Regulation”, Briefing Paper of House of Commons Library, 06842, 2014.
- EU DIRECTIVE, Council Directive for the Approximation of the Laws, Regulations and Administrative Provisions of the Member States Concerning Consumer Credit, 22.12.1986, L 42/48.
- EU DIRECTIVE, Council Directive on Credit Agreements for Consumers and Repealing Council Directive 87/102/EEC, 23.04.2008, L 133/66.
- FENTEM, Ross/WALKER, Lucy: Crunching Credit Agreements: Forms, Formalities and Reformation in Consumer Credit Practice, Guildhall Chambers, 2008,, <http://www.guildhallchambers.co.uk/files/theConsumerCreditActThePitfallsPracticalitiesLWRF.pdf>, (Erişim: 12.03.2022).
- FINANCE HOUSES ASSOCIATION, A Conference Report on the Practical Implications of the Crowther Report, 1971.
- FINLAY, Steven: Consumer Credit Fundamentals, İkinci Bası, Palgrave Macmillan, Londra, 2009. (Consumer Credit Fundamentals).
- FINLAY, Steven: The Management of Consumer Credit Theory and Practice, İkinci Bası, Palgrave Macmillan, Londra, 2010.
- GOODE, Royston Miles: Consumer Credit, A. W. Sijthoff International Publishing, Londra, 1978.
- GREAT BRITAIN DEPARTMENT OF TRADE AND INDUSTRY: Consumer Credit: Report of the Committee, London: H.M.S.O., 4596, 1971.
- GREAT BRITAIN DEPARTMENT OF TRADE AND INDUSTRY, White Paper, Reform of the Law on Consumer Credit, London: H.M.S.O., 5427, 1972.
- HELLWEGE, Phillip: “Consumer Protection in Britain in Need of Reform”, Cambridge L.J., 63(3), 2004, s.712-742.
- İLAL, Ersan: “Magna Carta”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, 34, 1968, s.210-242.
- İNAL, H. Tamer: 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’a Göre Hazırlanmış Tüketici Hukuku, 3. Bası, Seçkin Yayınları, Ankara, 2014.
- KARA, İlhan: 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanuna Göre Tüketici Hukuku, Engin Yayınevi, İstanbul, 2015.
- KARAKOCALI, Ahmet/KURŞUN, Ali Suphi: Tüketici Hukuku, Aristo Hukuk Yayınevi, İstanbul, 2015.
- KINDGREN, K. E.: “The Consumer Credit Act 1974: Its Scope”, The Modern Law Review, 40(2), 1977.
- MCMANUS, John J.: “The Consumer Credit Act 1974”, British Journal of Law and Society, 2(1), 1975.
- PARLIAMENT OF THE UNITED KINGDOM, Enterprise Act 2002, Chapter (c.) 40.
- PARLIAMENT OF UNITED KINGDOM, Consumer Credit Act 2006, Chapter 14.
- REICH, Norberth: “From Minimal to Full to ‘Half’ Harmonisation”, European Consumer Protection, (Ed. James Devenney, Mel Kenny), Cambridge University Press, Cambridge, 2012.
- ROSENTHAL, Dennis: Consumer Credit Law and Practice – A Guide, Bloomsbury Professionals Ltd, Sussex, 2013.
- SECRETARY OF STATE FOR TRADE AND INDUSTRY OF THE UNITED KINGDOM, Fair, Clear and Competitive The Consumer Credit Market in the 21st Century, 2003.
- SLAUGHTER AND MAY, Consumer Credit Act 2006: Amendments to the Consumer Credit Act 1974, 2008, < <https://docplayer.net/21517977-Consumer-credit-act-2006-amendments-to-the-consumer-credit-act-1974-slaughter-and-may-october-2008.html>>, (Erişim: 12.03.2022).
- TURNER, Ralph V.: Magna Carta: Through The Ages, Pearson/Longman, 2003.
- YENER, Mehmet Deniz: “6502 Sayılı Yeni Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun’un Tüketici Kredileri Bakımından Getirdiği Yenilikler”, Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, 7(13), 2015, s.409-436.
- ZEVKLİLER, Aydın/AYDOĞDU, Murat, Tüketicinin Korunması Hukuku, Üçüncü Baskı, Seçkin Yayın, Ankara, 2004.